

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pedagogică culturală a corpului didactic primar din jud. Sălaj

---

Pentru apărarea școlii naționale

Glasul de protest al Comitetului central al Asociației Invățătorilor din jud. Sălaj, contra atitudinii presei maghiare, pentru atacurile nejustificate și acuzele tendențioase, de recredință și brodate cu o serie întreagă de calomnii la adresa subsemnatului, este glăsul conștient al dăscălimii pusă de pază patrimoniului nostru național, aci la granița Țării.*) Central University Library Cluj

Zidul puternic ce-l constituie dăscălimia română de pe aceste plaiuri în jurul stindardului culturai noastre naționale, ne stimulează forțele întru susținerea cu demnitate a operei de culturalizare și desmorțirea conștiinței naționale.

Cu presa maghiară nu polemizăm pe aceasta chestie. În vocabularul limbei noastre nu găsim termeni cari ar echivala cu termenii întrebuințați în campania întreprinsă împotriva noastră, lipsită de obiectivitate și fără temeii. Chiar și cele mai nobile și sincere intențiuni ni le transformă în săgeți veninoase. Noi știm însă de unde suflă vântul. Mai știm încă și cine sunt autorii și instigatorii acestei campanii subversive. Deocamdată îi lăsăm sub perdea.

În numărul trecut al revistei noastre am atins situația dificilă a învățământului nostru. În curând, cred,

*) Articolul apărut în „Szilágyssomlyó” a fost cel din urmă și cel mai moderat dintre atacurile publicate mai recent în presa maghiară. (Nota Red.)

că voi putea pune la dispoziția corpului didactic și al marelui public, pe care îl preocupă problema educației noastre naționale, o documentată și amplă dare de seamă.

Până atunci voi sublinia că, datorită lipsei unui studiu obiectiv și real, învățământul național din județ stă pe o treaptă îngrozitor de inferioară față de cel minoritar, care este privilegiat. Până când elementul minoritar este școlarizat aproape sută la sută, din copiii români obligați la școală cca. 50 la sută nu beneficiază de loc de școală. Primejdia analfabetismului împiedecă dezvoltarea firăscă culturală, socială și economică a poporului nostru și-l condamnă la ignoranța și la o situație de inferioritate față de concetățenii de altă limbă.

Dacă aceasta situație de umilire rușinoasă a dăinuit atâtea veacuri sub stăpâniri streine, concepția statului modern, întemeiat pe libertate și democrație nu o mai poate tolera. Și mai vârtos față de elementul dominant, care prin multe lacrimi și jertfe indescrivibile și-a creat Statul liber și național. Și încă un lucru. Dacă orice întârziere în aceasta privință și-ar putea avea vre-o justificare în interiorul țării, cu nimic nu se poate justifica aci la graniță în drumul atâtor curente potrivnice consolidării noastre sufletești.

Nu vrem să oprim pe nimeni în dezvoltarea sa firească. Dimpotrivă, ne bucură ascensiunea culturală a concetățenilor noștri. Cerem însă să ni se respecte și nouă acest drept. Dorim o măsură egală și pentru noi.

Deocamdată atât.

Voi, iubiți colaboratori, mă înțelegeți. Vă cer să stați neclintii în posturile voastre, apărând și sporind patrimoniul nostru național.

D. MĂRGINEANU.

Reorganizarea învățământului primar

Consfătuirea dintre conducătorii ministerului instrucțiunii și organele de control.

În ziua de 5 Sept. a. c. s'au întrunit într'o conferință, în amfiteatrul »Odobescu« dela universitatea din Capitală, d-nii ministru D. Gusti, subsecretar de stat P. Andrei, secretarii generali I. C. Petrescu, Em. Bucuță, P. Ghijescu, director și Ap. Culea subdirector din minister, împreună cu inspectorii și revizorii școlari, spre a discuta reorganizarea învățământului primar.

D. ministru Gusti a făcut următoarea expunere :

Socotesc întrunirea inspectorilor și revizorilor învățământului primar drept o întrunire de mare însemnătate și trezitoare de sinceră bucurie. Sunteți cei mai de preț colaboratori ai ministerului instrucției, care va fi în bună parte așa cum veți și să-l faceți,

Nu se încearcă acum la ministerul instrucției doar simple inovații. Ci o reformă temeinică a învățământului și în deosebi a celui primar.

Înfăptuirea ei, organele de control mijlocitoare între centru și țară, au, în afara misiunii de răspânditoare ale directivelor contrului ca reprezentanți ai realităților vii locale o întreită menire.

Orice reformă cere o informație sigură și precisă. Culegerea, preluarea și prezentarea ei, va reveni organelor de control.

Ele au apoi menirea de a concentra și de a face cunoscută întreaga experiență didactică adunată în țară prin străduința fiecărui învățător valoros, lucreze el și în cel mai neuitat în seamă cătun, stabilind legătura între acțiunea administrativă din birourile ministerului și aplicarea ei de pe întinderea țării.

În sfârșit, organele de control trebuie să aprecieze învățătorul și să-i mijlocească ministerului cunoașterea lui. Menire

de cea mai mare importanță. Ca școala primară să înainteze în mod temeinic, îi trebuie un scop bine determinat.

Îmbogățind viața sătească și îmbogățită de ea — așa trebuie să fie școala primară dela țară. Nu numai locul unde se desprinde scrisul și cititul ci și un organ bine încadrat din viața sătească. Elevii trebuiesc să fie bine îmbrăcați în școală, școala bine încadrată în stat iar satul bine potrivit vieții națiunii.

Învățătorul nu e numai un funcționar al statului, ci și al satului, al națiunii întregi. Într'un înțeles mult mai adânc de cât cel obișnuit, el este într'adevăr un apostol. Ca școala să meargă bine, el trebuie să caute să muncească cu stăruință ca tot satul să meargă bine și chiar nu numai satul ca atare, ci satul în cadrul întregii națiuni.

Un mare înaintaș și îndrumător au organele de control din învățământul românesc — în Eminescu. Vremea cât a defăcut această însărcinare, după ce fusese înlocuit la biblioteca Universității din Iași, și-a luat chemarea în serios ca nimeni altul și a făurit — s'ar putea zice — o concepție întreagă a revizoratului. Nu se socotea un simplu polițai al învățământului, ci era un adevărat anchetator social. Spre a cunoaște bine o școală întreprindea cercetări sumare asupra mortalității satului respectiv, asupra chipului cum își face preotul și primarul datoria și asupra multor altor fapte asemănătoare.

Indatoririle greu de îndeplinit ale organelor de control trebuiesc duse la capăt cu tot devotamentul. Se slujește astfel fara întreagă. Ministerul va ști să verifice prin controly neașteptate chipul cum ele au fost îndeplinite și va aprecia totdeauna eforturile făcute. Va fi însă fără cruțare față de cei ce vor considera chemarea lor ca o simplă onoare ce nu le cere muncă stăruitoare.

Obligații imediate ce se impun organelor de control sunt acum, întâi comunicarea lipsurilor urgente ale școalelor primare din regiunea lor pentru repartizarea cotei de 5 milioane din suma de 30 milioane, pusă la dispoziția ministerului instrucțiunii pentru reparații de localuri, din împrumutul ultim. Și apoi, o acțiune temeinică de completare a obligativității învățământului primar, printr'un sistem larg de gratuități, înfăptuite nu atât cu ajutorul statului, ci cu cel al asociațiilor culturale a comitetelor parohiale și a celorlalte bunevoiniți.

Deschid această prima întrunire a organelor de control

din învățământul primar, care va fi urmată de multe altele, dorind părtaşilor ei spor la muncă spre binele națiunii.

D. subsecretar de stat Petre Andrei a rostit apoi următoarea cuvântare :

Pe lângă criza economică mai avem o criză morală. Pentru a înlătura anarhia trebuie să întărim școala.

Au fost miniștri ca Spiru Haret, cări au făcut mult pentru școală. Partea pedagogică a fost neglijată, însă Statul a intrat în democrație, deci ne trebuie și o pedagogie democratică. Am avut o politică școlară administrativă ; trebuia să avem acum o politică școlară pedagogică pe care n'am avut-o până acum.

Ministerului, guvernului și dv. vă revine această sarcină.

Școala primară trebuie să aibă în totul alte cerințe decât cele de până acum.

Nu venim cu inovații. Sunt lucruri aplicate în alte părți, cari trebuiesc aplicate la noi.

Școala trebuie să fie unitară, nu în sensul centralist, unitară în sensul ca școala dela țară și cea dela oraș să aibă a creia un minim cultural. Noi cultivăm pe copii în abstract. Trebuie să-i pregătim pentru mediu, însă superior mediului său. D-voastră organele de control veți face abia începuturi. Fiecare școală, după regiune, va avea față de altă școală din alt județ o altă disciplină.

D-voastră organele de control aveți un rol important. Poate vom ajunge la acele consilii regionale pedagogice. Sunteți în fața unor reforme pedagogice, nu numai administrative.

Pe mine mă mai interesează și altceva : învățătorul și raporturile dintre el și organele de control. Era o răceală între aceste două elemente.

Revizorul trebuie să fie un sfătuitor. Cu noi să fim necruțători, dar cu subalternii noștri blânzi și ertători, — necruțători cu cei care lezează interesele statului.

Dacă înțelegeți că aceasta politică nouă de cultură a masselor este necesară, atunci dați-ne toată puterea d-voastre de muncă. Știu că aveți o situație tristă. Vi se cere să jertfiți de multe ori și din puținul d-voastră avut, și din puterile d-voastră, dar faceți-o căci veți avea mulțumirea sufletească și recunoștința țării.

D. secretar general I. Petrescu : Elementele fundaman-

tale ale administrației școlare sunt numeroase. Veți căuta să răspundeți la toate aceste cerințe, după cum și d-voastră la rândul dv. veți cere învățătorilor să răspundă.

Ceeace facem noi este să cunoaștem realitatea în ansamblul și în amănunt,

Deci prima condiție cerută școlai primare este cunoașterea realității

E necesar mai întâi să organizăm posibilitatea realizărilor. Apoi selecționarea corpului școlar realizator al planului. Oricât ar fi de grea munca cea nouă, se găsesc elemente ce sunt gata de lucru.

Urmează necesitatea coordonării muncii. Vă cerem o intuiție asupra locului ce ocupați în planul nostru, vă cerem să fixați locul învățătorilor în acest plan și corpul pe care l-ați selectat pentru executarea planului.

D. Em. Bucuța arată că activitate extrașcolară este o activitate de cultură, care azi are un corp de doctrină și de acțiune.

Noțiunea de activitatea extrașcolară s-a amplificat. Activitatea didactică este strâns legată de școală, cea educativă de viața socială.

D. Bucuța termină arătând care este rolul învățătorului în educația poporului și face apel la organele de control ca să de-a un cât mai cald îndemn subalternilor lor pentru a se putea înfăptui această educație.

Observarea individualității la copil

Motto: „Căutați de Vă studiați mai bine școlarii căci cu siguranță nu-i cunoașteți“.

Jean Jaques Rousseau.

E sigur că nu există 2 școlari la fel. Fiecare își are individualitatea sa deosebită. Cunoașterea acestei individualități e una din condițiunile esențiale atât pentru reușita deplină a instrucției și educației cari trebuiesc adoptate pe cât e posibil fiecărui individualități cât și pentru viitoarea îndrumare a tinerilor spre activitățile pe cari le pot împlini cu mare profit pentru societate.

Dar cunoașterea individualității nu se poate prinde într'un moment orecare, cum s'ar prinde chipul într'o fotografie, ci numai prin cercetare atentă și îndelungată a tuturor manifestărilor reale ale școlarului.

Acestea toate trebuiesc consemnate pentru ca pe baza cât mai multora din ele precum și a coordonării și sistematizării lor, să se poată desprinde apoi cu mai multă siguranță directiva dezvoltării individualității. Câte manifestări mărunte, dar caracteristice fiecărui școlar, nu sunt date uitării din pricina că notele din catalog nu le pot înfățișa, iar un alt mijloc de consemnarea lor lipsesc în organizarea școlară de până acum. Pentru a și evita toate aceste neajunsuri ar fi de dorit ca fiecare învățător să-și aibă câte un notes în care să fie rezervată câte o foaie sau două pentru a putea însemna toate observările mai obișnuite ale fiecărui copil. Aceasta ar aduce înlesnirea cunoașterii individualității iar instrucția și educația i-s'ar putea adopta mai ușor școlarului și astfel s'ar obține rezultate mai frumoase și mai durabile.

Când școlarii ar trece dela un învățător la altul să treacă și aceste însemnări astfel noul învățător

ar avea un teren deja cunoscut și ar ști ce trebuie să lucreze și pe mai departe, aceasta ar servi și la acea ca să se vadă repezeala sau încetineală fiecărui școli de creștere din punct de vedere al culturii și instrucției*).

De dorit ar fi ca nu numai din punct de vedere psihic să se facă aceasta observare ci și din punct de vedere fizic, pentruca după cum spune în proverbul „Minte sănătoasă în corp sănătos“ dacă fizicul nu suferă numai atunci psihicul are și își poate păstra toată latitudinea de a se desvolta pe cale normală.

Putem observa în viața de toate zilele că aproape toți acei indivizi cari suferă de ceva boli fie ele mai ușoare sau mai grave, și psihicul lor suferă nemai putând funcționa pe cale normală.

Pentruca toate acestea să se poată aplica cu folos, reclamă ca acela care este chemat la aceasta să posedă cunoștințele psihologice absolut necesare apoi să aibă elevi cât mai puțin să dispună cât de mai mult timp, dar toate ca acestea condiții să aibă în fața lor pe cea mai mare, care este iubirea de copii a învățătorului și nizuința de-a înțelege cele mai mărunte manifestări ale lor, dar pentru bunul lor înțeles trebuie avute înainte de toate drept devize cuvintele lui Rousseau „Căutați de vă studiați mai bine școlarii căci cu siguranță nu-i cunoașteți“.

Prima datorie a învățătorului este să semneze fenomenele a căror cunoaștere; judecă el că va putea contribui să deslege chestiunea pe care și-a pus-o. Câte odată el va considera fenomenele acestea așa cum i-se înfățișează în mod natural (observația) altele le va provoca el însuși (experimentare).

Observația copiilor constă în a-i privi în viața de toate zilele fără să bănuiască că sunt un obiect de curiozitate. Metoda aceasta are marele avantaj de a ne arăta felul lor spontan de a se înfățișa și

*) Spre acest scop servesc „Fișele individuale“

(Nota Red.)

de a aduna la un loc produsele activității lor naturale. Cui știe să deschidă ochii, simpla observație a faptelor vieții de toate zilele îi dă o frumoasă culegere de documente prețioase și de sugestii interesante. Galton, în privința aceasta, este un exemplu ilustru, el care și-a făcut cele mai multe din observațiile în stradă, prin saloane, fără să atragă, de altfel, atenția acelor pe care îi observa.

De cele mai multe ori metoda aceasta nu este în stare să deslege singură problemele puse, pentru că fenomenele pe care trebuie să le observăm, nu se produc spontan, decât așa rar, încât ar trebui un noroc extraordinar pentru observator să se găsească tocmai de față în momentul în care copilul se conpoartă în felul așteptat. Trebuie deci să provocăm observațiunile în așa fel ca fenomenele să ni se înfățișeze, oridecâte ori avem nevoie de ele: aceasta este experimentarea.

Experimentarea este deci o observație provocată. Intervenția chibzuită a cercetătorului, aceasta e caracterul ei. Marele avantaj al experimentării este că nu se arată numai ceea ce face un individ dar și ceea ce este în stare să facă. Cu ajutorul acestei metode; deci, putem să constatăm fenomene, cărora cursul natural al lucrurilor nu le-ar da prilejul să se vădească și care sunt, totuși de mare importanță pentru deslegarea problemei puse. Ea poate chiar, printr'o orânduire fericită a condițiunilor ce se găsesc laolaltă să-i aducă un răspuns repede și hotărâtor.

Experimentarea asupra copiilor mai ales asupra copiilor mici nu-i lucru totdeauna ușor. Câte odată sunt intimidaji de către experimentator, pe care nu-l cunosc sau se sparie la vederea unui aparat și nu vor în ruptul capului să facă ce le cerem. Acestea nu-s decât cazuri excepționale. De cele mai multe ori, experiențele sunt o adevărată plăcere mai ales pentru copii cari au trecut de 6—7 ani.

Imi aduc aminte când eram în clasa VI-a a școlii normale, ni se preda pedagogia. Când ajun-

sesem la determinarea cercului de reprezentări, Dl. profesor ne-a dus la școlăle primare din Satu-Mare să experimentăm lecția. S'a dat copiilor de cl. III-a să definească: „Ce este norocul”. Drept răspuns cei mai mulți copii după definiția dată în raport cu gradul de dezvoltarea a cercului de reprezentări au adăugat: „Noroc să dea Dumnezeu D-lui Revizor și D-lor învățători”. (Confundau pe Dl. prof. cu Dl. Revizor școlar) din acest caz și mai multele altele putem vedea căci pentru copii a fost o plăcere aceasta experimentivă.

Determinări mai precise se pot face cu ajutorul diferitelor aparate, cum însă, nu se pot procura la orice școală rămâne să ne folosim de metoda observației directe și metoda observației indirectă (experimentarea)

Experimentarea psihologică îmbracă două forme deosebite: într'una (procedeul știutului) când subiectul cunoaște scopul experienței la care este supus; în cealaltă nu-l cunoaște (procedeul știutului). Fiecare din procedeele acestea, își are indicațiile lui, cari decurg din chiar scopul experienței. Vom întrebuința „procedeul neștiutului oridecâte ori ne vom teme că cunoașterea scopului de atins ar risca să sugestioneze subiectul, sau ar provoca prefăcătoria sau înșelătoria, neglijența sau gluma.

(Va urma o caracterizare)

Someș-Odorheiu, la 12 Septembrie 1932.

Moș Gheorghe
inv.

Teoria și practica

Printre problemele uitate de rezolvat impuse, în special statelor europene, în urma marilor pierderi de valori intelectuale, prefacerile teritoriale și ideilor isvorâte din cataclismul ce a fost — războiul mondial — problema învățământului de toate gradele, ocupă primul loc. Țara noastră la drept vorbind și-a avut reformatorii ei, coincidând fiecare cu venirea la cârmă a partidului respectiv. Și au reformat, dela 8 clase la șapte, dela 7 la 8, apoi iar dela 8 la 7 și în fine dela 7 la 8, ca apoi să reîntre totul într'un haos.

Școala Normală — care ne interesează pe noi — actualmente e cu șapte clase. Unii susțin că sunt prea puține. Noii învățătorii — zic ei — nu posedă decât câteva teorii vagi. Se aude adesea zicându-se: noi bătrânii cu practica, voi tinerii cu teoria; dar niciodată nu se zice noi bătrânii cu practica și teoria cum ar trebui să fie.

Până ce și în articolele: «Vorbeau doi dascăli» și «Sate și dascăli», se evidențiază lipsa totală de îndemânare a celor tineri — părerea autorului. Câte un moșneag o spune respicat și în congrese că: înv. tineri nu-s buni de nimic, că absolvă la 17 ani, că sunt prea copilăroși, că satele n'au încredere în ei etc. etc. Într'un congres mai recent, un coleg susținea, că teoria este egală cu zero, practica este ce este și că poate să fie cineva înv. și fără teorie numai practică să aibă.

Să fie oare chiar așa? Hotărât că nu. Intotdeauna, din cele mai vechi timpuri, teoria a mers înainte și pe urmă venea practica. Dacă doctrinele multor pe-

dagogi și filozofi nu s'au pus încă în practică — asta se datorește firii omenirii, neînțelegerii acelor idei, dar poate odată și odată se vor realiza. Chiar ideile din Republica lui Platon — poate cu timpul să se pună în practică, de și le zic platomene — nerealizabile.

Sistemele de educație ale diferiților pedagogi, dacă nu s'au pus în practică momentan, asta nu însemnă ca nu se vor pune mai târziu. După a mea părere și sunt ferm convins că învă. fără teorie nu valorează nimic. Că tânărul învă. la ieșirea din școală, are prea puțină practică — e natural. Practica desăvârșită o câștigă singur la catedra lui și nici decum n'o poate câștiga integru pe băncile școliei.

Prin urmare unui învă. mai întâiu îi trebuie teorie și apoi o pune în practică, singur, ne stingherit de nimeni în satul lui. Ideial ar fi — de bunăseamă — ca teoria să meargă mână în mână cu practica. Ce se învață, se pune imediat în aplicare.

Totuși un învă. cu teorie e mai apt în toate decât unul numai cu practică, contrar afirmării, că practica este ce este. Suplinătorii erau cu practica, numai ei știu cum fără teorie.

La urma urmei nici nu se poate închipui — e ceva ridicol — un învă. cu practică și fără teorie; fiindcă practica se bazează pe teorie, practica verifică teoria.

Teoria trebuie să fie în legătură cu practica și practica cu teoria; iar teoria mereu îmbogățită cu practică, pentrucă numai așa e posibil progresul.

Referitor la tinerii învă. deocamdată numai atât zic: noi suntem aceia cari am dat suflul învățământului în România cea nouă. Că sunt unii de 17 ani, dar își fac datoria. Dl. preș. al asoc. gen. D. V. Toni, era de 18 ani și a ajuns secretar de redacție la o re-

vistă. Și câți și mai câți alții colegi și colege, sub 20 ani, au făcut un progres uimitor în comune.

În învățământ — n'ar trebui să se facă deosebirile aceste, tânăr și bătrân, ci toți trebuie să fie: cei tineri bătrâni și cei bătrâni tineri.

Și ca să nu produc indignare, în rândurile colegilor mai în vârstă — fiindcă mulți nu sunt de părerea celui cu musca pe căciulă — țin să precizez că nu vreau să atac pe nimeni, ci fac numai un răspuns câtorva idei, cari sunt mereu aruncate în ochii celor cu numele de tineri, la fiecare ocazie în congrese. Atât. Dacă v'a fi nevoie, voi revini cu amănunte.

Lazăr Cosma.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cuvânt de rămas bun

Deși liniștea și anonimatul formează caracteristicul muncii și vieții noastre de modești slujitori ai unei școli încă neînțeleasă și nesprijinită așa cum ar trebui, complexul stării mele sufletești, acum la plecarea mea din acest județ, fiind transferat, mă îndeamnă să ies din obișnuita noastră rezervă și să adresez tuturor colegilor, prietenilor și cunoșcuților sălăjeni, pe această cale, un sincer și duios cuvânt de bun rămas. Plecarea unui tânăr învățător din județul natal, unde a făcut școala și primii ani de dascălie, unde a cunoscut întâiu pe oameni și realitatea așa cum este, unde și-a îngropat excesul de idealism, atâta sbucium suflesc și primele iluzii, este cred, identică cu aceea a călătorului care-și părăsește casa părintească, rudele, prietenii, pe propria-i mamă — poate pentru totdeauna — mergând spre necunoscut...

Simt că în cei șase ani de dascălie, pe nesimțite s'a produs o cimentare a legăturilor mele sufletești cu toți colegii cu cari am dorit totdeauna să lupt umăr la umăr pentru acelaș ideal și comune interese de tagmă.

Nu exagerez dacă spun, că pentru neprietenii, chiar even-

tualii mei dușmani, acum la plecare am o strângere de inimă mai mult decât indiferența: aproape duiosă, prietenească. Se dușmănește uneori fără motiv bine precizat, din necunoștință de cauză, chiar din acel urăcios obicei omenesc, de a urî din simpla închinare a omului spre ură.

Sunt cazuri când urăști pe cineva fără să-l cunoști, fără să-l fii văzut vreodată...

Și prin imprudența noastră, tinerii necunoscători ai realităților — atât de deosebite de ceace visăm noi — trecem prea adesea peste multele considerațiuni și nu știm că pornirea trebuie înfrânată, conștiința zăvorâtă uneori, iar inima călcată în picioare și aruncată la câini, de câte ori e vorba de orice mișel dacă acesta e tare sau sus pus! Și cât de greu e unui tânăr idealist să-și calce pe conștiință, să-și zăvorească graiul și să plece fruntea până ce școala vieții nu-l izbește cu capul de zidul realităților! Cât prețuește un suflet înțelegător în astfel de momente! Un îndrumător, un duhovnic cinstit, poate atunci să aline chinurile tragediei, să domolească noianul pornirilor, să canalizeze surplusul de forțe, să ridice moralul. Dar astfel de oameni se găsesc atât de rar, poate pentru că nimeni n'are timpul să se ocupe și să cerceteze mai mult, decât ceace se vede și cere programul sau convențele sociale. În DI revizor D. Mărgineanu eu am găsit, ca și în antecesorul dumisale, un bun sprijin sufletesc, lucru pentru care le voiu rămânea veșnic mai recunoscător, decât pentru orice îndrumare didactică sau administrativă. Experiența colegilor mai bătrâni mi-a fos un ajutor în carieră așa cum prietenia celor tineri mi-a hrănit sufletul îndulcindu-mi viața de începător membru al societății. În viața unui tânăr care nu s'a bucurat de o educație prea bine îngrijită, ca și mine, rostul unui îndreptător sincer e de o neînchipuită însemnătate. Pe cine voiu avea la noul meu post? Ce surprize î-mi va aduce viitorul? Necunoscutul mă atrage, dar locul unde mi-am petrecut primii ani de dascălie, colegii și cunoștii mi-i părăsesc cu regret, cu strângere de inimă. Și tuturor le întind sincer o mână prietenească zicându-le: Adio!

Oamenii mari ai Sălajului

Grigorie Maior

In satul natal.

Grigorie Maior s'a născut în comuna Sărăuad, azi județul Sălaj, pe atunci comitetul Solnocul de mijloc. Sărăuadul este o comună mixtă cu majoritatea locuitorilor Români. Parte N. V. a comunei Solnocul de mijloc, a fost poate cea mai primejdnică pentru Români.

Ungurii au permis accesul neamului lor, în comunele din această parte, asigurându-le libertăți: avere, școli, biserică, iar Români de la similarele acestora au fost tolerați ori chiar excluși. În acest mediu a văzut lumina zilei Gr. Maior în anul 1715. Numele său de botez era Gavril, intrând în ord. călugăresc bazilitan, luă numele de Grigorie.

Părintele S. Klein zice că a fost „nobil și fecior de popă“ (Act. și frag., Tim. Cipariu). Tradiția ne spune că s'a născut din părinți țărani și că înainte de a învăța la școală ar fi grijit de porci. Dem. Vaida în cuvântări accentuează aceasta. Aserțiunea aceasta rămâne însă și pe mai departe tradiție, iar noi susținem ce spunea S. Klein contemporanul său și cei mai mulți.

Pe drumul cărții.

Dacă ne amintim numai în treacăt de înverșunatele discuții a ședințelor dictale, cari stârneau adevărate furtuni când era vorba de doleanțele Românilor, ne vom închipui cu câtă greutate a străbătut drumul cărții Gr. Maior.

Școlile cari le-a urmat f. puțin se cunosc, se știe că a urmat la școlile din Ungaria, iar în anul 1740 a absolvat retorica la Cluj, tot în acest an a fost primit în tagma preotească la Blaj.

Episcopul Inocențiu Micu Klein, baron de Sad (1732 (1744—1751) 1768), a cărui contribuție pe altarul întronării drepturilor pământene, naționale și politice a Românilor ardeleni este arhicunoscută, trimetea tineri să studieze științele la isvorul nostru

de origină, Roma. În anul 1740 este trimis și Gr. Maior la Colegiul de „Propaganda Fide“, unde a studiat filosofia și sfânta teologie. În timpul șederii sale în Roma primii cînul călugăresc, se sfinți preot după ritul grecesc iar în 1747 luând doctoratul în filosofie și sf. teologie, cu multă dragoste pentru luminarea și ridicarea Neanului său se întoarce pe la Muncaciu spre patrie.

In Mănăstirea sfintei Treimi.

Iulie 1747 Gr. Maior dimpreună S. Caliani și G. Cotorca, a intrat în Mănăstirea sf. Treimi care avea misiunea ca prin mijlocirea ei să se deschidă școlile din Blaj. „Aci apoi de loc am început, zice el, eu întâiu a învăța copilașii în școală bushilo și frica Domnului“.

Primul profesor român.

În anul Domnului 1754 Oct. 18 răsare „soarele Românilor“ (Heliade), se deschid cele mai vechi școli rom. a Românilor de pretutindenea sub păstoria Ep. P. P. Aron, întemeiate l. Micu Klein deodată cu m. sf. Treimi, puse sub conducerea călugări-basilitani, deschizându-se astfel primul focar de cultură pentru toată românimea. De aici au plecat apoi bărbați — luminați — în toate colțurile locuite de Români, înființând școli românești în locul celor slavone sau grecești cum erau peste munți. Ori câte s'ar spune, ori să nu se spună nimic, cum se întâmplă adesea în unele manuale de istorie națională sau a istoriei pedagogiei — la nevoie vă pot cita — *școalele din Blaj stau la baza renașterii și deșteptării naționale a Românilor de pretutindeni.* Fiind că mai toți sunt însătoșați și flămânzi de hrana cea sufletească“ (vezi actele publicate de A. Bunea, EEpp. P. P. Aron și D. No. vacovici sub C și la Cipariu Act. și frag. p. 217 și urm).

Între primii dascăli ai acestor școli îl aflăm pe Gr. Maior ca „învățătorul limbilor, și după vreme și putință a științelor“. Catedra aceasta era cea mai grea din cele 4 a fraților ieromonachi din m. sf. Treimi, pentru că nimeni nu putea fi aplicat în diregătorii publice înainte de a cunoaște limba latină, care se învăța în școala doua numită școala latinească sau a limbilor și științelor, de sub cond. lui Gr. Maior. Tot lui Maior s'a încredințat buna pază a bibliotecii care pe atunci număra 350 de tomuri. T. Cipariu op. cit. pag. 224, într'o notă arată că Gr. Maior ș'a luat „șieși încredințarea“ de a lucra un dicționar, precum

arată o scrisoare a lui către episcop. De urma acestui dicționar nu s'a aflat nimic.

La compunerea vestitei cărți „Floarea adevărului“ pentru pacea și dragostea de obște, sigur și Maior a contribuit cu multe.

A muncit mult Gr. Maior la această școală, într'o vreme fiind și prefect peste școale până când soarta vitregă a vremurilor l-a pus pe drumul pribegiei.

Grigorie Maior candidat de episcop.

Grigorie Maior a fost candidat de 3 ori pentru scaunul episcopesc al Blajului, și numai a treia oară a reușit să obțină aprobarea numirii dela curtea împărătească.

La prima candidare reușește să fie numit P. P. Aron. In sinodul electoral, întrunit pentru aceasta, clerul a fost autorizat să-și arate în scris dorințele cari le-ar avea. Clerul î-și formă „gravaminele“ sale iar Maior și Caliani în a. 1753, le duc la Viena. Intre Maior și ep. P. P. s'a iscat și o mică ceartă din cauza felului de adm. a averilor mănăstirii. Cearta aceasta era înăsprită de relațiile ce existau între Aron și ep. exilat M. Klein. Maior prin atitudinea s'a arată iubire către marele luptător al Neamului I. M. Klein și corectitudine în adm. averilor m. sf. Treimi. Viena prin decretul din 7 Dec. 1758 se pronunță în favoarea lui Maior, care e ales apoi de propozit pentru adm. averilor, în acest an a adus dela Viena frumoase cărți pe cari le-a donat bibl. diecezane.

În anul anul 1752 a fost ales asesor cons. servind cu devotament pe aceasta cale, pe ep. Aron și Neamul nostru prin luminarea lui, cum zice el „iar afară prin țară a așeza pe cei turburați, a îndrepta pe cei rătăciți la calea adevărului, a îndemna pe toți la unirea credinței“.

După moartea ep. Aron în sinodul electoral din 30 Iunie 1764, Maior este oandidat în locul întâiu întrunind 90 de voturi. În toamna a. 1764 este numit de episcop At. Rednic care întrunise numai 9 voturi. De acest fapt s'au revoltat cea mai mare parte din cler, având în cap chiar pe Maior.

Fiindcă Maior și câțiva prieteni ai lui au contrazis numirea lui Rednic, acesta a cerut dela împărăție putere de ai interna prin mănăstiri. Din ordinul Curții generalul Hadik comand. trupelor împărătești din Transilvania, în pasesimile a. 1765 l-a citat la Sibiu și l-a pus în arest la călugării iezuiți, oprind pe

oricine de a se înțelege cu el N'a fost destul aceasta pentru bietul Maior ci de-aci este escortat la Muncaciū. Păr. Sam. M. Klein scrie astfel: „Iar pe Gr. Maior după ce-a plinit 3 luni și jumătate în Sibiu, din poruncă împărătească în Zinteu cu hotnoțiu cătănescu și cu pază cătănească l-a trimis la Muncaciū în mănăstire, unde în toată viața să fie în pocăință, și în toată țara Ardealului s'a vestit: ca nimene nici o corespondență sub grea pedeapsă să nu cuteaze a purta cu el“.

Poporul nu era străin de jertfole și munca ce a prestat-o pentru luminarea lui, „născut poet“ fiind, l-a cântat și pe Maior în cântecele sale. Nu este colț în Ardeal unde să nu se afle chiar azi, câteva versuri închinat acestui ercu puțin cunoscut. Din porunca împ. Iosi. II. dela Muncaciū a fost eliberat și a ajuns cenzorul cărților cari se tipăreau în tipografia slavo română din Viena.

După moartea ep. At. Rednic în sinodul electoral din 15 August 1772 este pentru a treia oară candidat, la cererea clerului, întrunind peste 100 de voturi. Prin diploma împ. din 27 Oct. 1772 a fost numit episcop, „de care lucru foarte s'a bucurat toată româtimea din Ardeal“ (S. Micu). Pentru că cu atâta dor îl aștepta toți, ca să se întoarcă la Ardeal vlădica, cât pruncii cari nu-l cunoscuse, ci numai de numei auzise, încă strigau: Maior! Maior! (P. Maior). De mult era chemat să fie conducătorul acestui Neam. Ca o dovadă de popularitatea lui ne poate servi și zicala: „Acesta e vlădică, nu nimică“ ce datează de atunci.

Grigorie Maior Vlădică.

Prin diploma din 27 Oct. 1773 a fost numit episcop, în care calitate a lucrat f. mult: A luat parte la congresul episcopilor gr. caht. ținut la Viena. A scăpat episcopia de „călugărul iezuit“, spionul Ungurilor. A știut să stoarcă admirația întregii curți împărătești dela Viena. asupra ritului nostru oriental, dăruindu-i pentru aceasta un inel și o cruce de aur iar pentru Români 15 locuri gratuite în sem. „la Sf. Barbara“ înființat în onoarea lui Maior.

După ce a fost sfințit întru episcop „Maior fără de zăbavă s'au întors în Ardeal, unde din toate părțile adunându-se clerul și poporul să vadă cu mărire cinstit venind la scaunul episcopesc pe cel ce cu vre-o câțiva ani cu mare a inimilor durere l-au fost văzut cu ocară scos din țară“ (S. M. Klein).

Maior a fost numit consilier întâiu de stat cu titlul de „excelență“ pe care nu-l avură antecesorii săi. Prin activitatea lui de episcop Blajul s'a ridicat f. mult. A regulat beneficiul de pâine pentru a atrage mai mulți tineri la școale. A contopit sem. m. sf. Treimi cu sem. m. Bunei-Vestiri. A restaurat biserica catedrală și seminarul. A reparat biserica din curtea episcopescă. A cumpărat domenii pentru dieceză, etc.

În anul 1772 trimite la studii în Cetatea Eternă, Roma, pe Gh. Șincăi și P. Maior „luceferii“ Neamului, iar pe alții i-a trimis la seminariile din: Tarnavia, Agria, Viena, etc. Afară în dieceză a muncit mult, a făcut o biserică în Sibiu și una în satul său natat Sărăuad. A liniștit spiritele agitate de răuvoitorii acestui Neam. A întors la Unire sute de sate. Mare parte din Sălaj a fost întors la sf. Unire tot de Maior. „Sigur această cu râvna și cu lupta spre agonisirea fericirii Neamului românesc“ zice păr. P. Maior.

Maior renunță la episcopie.

Progresele aceste palpabile a ridicării Neamului românesc, a stârnit invidie atotputernicilor Ardealului. Maior era rău văzut în fața guvernului ardelean mai ales că tot Maior a militarizat Ardealul și a dat ajutor Austrieților în lupte, trimițându-le miliție. Ungurii i-au adus acuze înaintea Curții și au cerut să-l provoace de a abzice la episcopie. Maior văzând că cu luminarea acestor conflicte numai rău ar aduce Neamului, în sinodul din 12 August 1782 aduce la cunoștință abzicerea sa iar clerul a stat înmărmurit sub povoara amară a durerii.

Sfârșitul său.

Retras în mănăstirea din Alba-Iulia ș'a trăit ultimele zile. Aici ș'a făcut testamentul său, (reprodus în Oct. și frag. pag. 39 - 55 incl.) testând partea cea mai mare a agoniseli sale pentru scopuri de binefacere și culturale. După o bolire de 8 săpt. la începutul lunii Februarie 1785 ș'a dat sufletul său mare în mâinile Creiatorului. Nenorocită lună a fost aceasta pentru Neamul românesc, la sfârșitul ei am pierdut în cele mai groaznice chinuri pe Horia și Cloșca. Trupul său a fost adus la Blaj și îngropat alături de vlădicii cei mai înainte de dânsul.

Gr. Maior a fost un Român cu adevărat mare. A lucrat ca puțin pentru ridicarea și fericirea Neamului românesc începând

ca primul dascăl român la școlile Blajului, continuând cu o mulțime de opere de binefacere. Era un om drept și poate asta a fost pricina atâtor năcazuri îndurate de el, dealtfel știut este că așa se răsplătește dreptatea în lume. Da, era om drept și a luptat pentru dreptate măcar că era o fire atât de blândă și veșnic veselă. Contemporanii lui ne spun următoarele:

„Om a fost de statură de ajuns, pururea vesel, fața lui și la adânci bătrânețe încă râdea“ (P. Maior). „Bucuria mare adevărat la tot clerul și poporul românesc au fost pentru venirea episcopului Maior, bun părinte și către toți blând și cu voce bună s'au arătat cu toții bucuroși vorbind ușa lui tuturora era deschisă“ (S. Micu). „E ușor a străbate cărări străbătute“ zice Românul și eu mai adaug să nu uite nici un Român că a fost odată un Grigorie Maior care ne-a tăiat făgașurile, pe cari mergând Neamul românesc ș'a putut împlini idealul său național.

Ardeleanu I. Senior.

ANDREI COSMA

Viața neamului, a omenirii se desfășoară succesiv în timp, izvorând prezentul din trecut, precum viitorul va emana din prezent. Ivirea evenimentelor mai însemnate în desfășurarea aceasta succesivă a vieții se datorește oamenilor mari. Readucerea lor pe ecranul vieții prezente, pe lângă că servește istoria, este și o sfântă datorie pe care o datorăm memoriei lor, infingând în același timp mai bine rădăcinile prezentului în gloria trecutului, pentru a ne ridica pe calea progresului.

În sensul celor de mai sus aduc prezentului în măsura în care permite un articol, o glorie a trecutului Sălăgean care a fost Andrei Cosma.

«Este fiul lucrurilor sale» — acest Andrei Cosma zice Dr. Dionisie Stoica — «căci dacă s'a ridicat la acel loc distinct, ce-l ocupă astăzi în sânul poporului Român, în societatea română și în fruntea uneia dintre celea mai valoroase institute de credit și economii de dincoace de munți, meritul aproape în întregime îi revine lui însuși».

S'a născut în Bârsăul de sus, la 29 Iulie 1843; din părinți plugari. Pe acelea timpuri nefiind școală primară în Bârsău, face aceasta școală în comuna: Poiana-Codrului. Având mare dragoste de învățatură nu se oprește aci, ci face studiile secundare în Baia-Mare, Satu-Mare, și Oradea-Mare întreținându-se singur, deoarece părinții săi n'aveau mijloacele materiale necesare. În timpul liber servește pe profesorii săi în schimbul întreținerii materiale. Depunând maturitatea (baccalaureatul) la Oradea, merge să studieze dreptul la Universitatea din Budapesta, unde pentru a se susține colaborează la «Foaia Beletristică» și la «Familia» lui Iosif Vulcan și dă lecții colegilor mai slab. Cu toată munca pentru existență pune în uimire pe profesori cu progresul ce realiza, ajungând a fi cunoscut ca cel mai bun student din acel timp. Astfel termina dreptul în 1868.

Convins fiind că ridicarea neamului său poate veni numai prin lumina și învățătura școalei, se face «Actuar» a inspectoratului școlar din Zălau. În aceasta calitate, ajutat fiind de marele român Gheorghe Pop de Băsești, muncește cu mare dragoste la ridicarea școalei românești. La un an (1869) împreună cu Ioan Jarda inv. în Aghireș, mai târziu directorul școalei normale din Năsăud și Dr. Joan Nechita, avocat în Zălau, înființează «Reuniunea (Asociația) învățătorilor români Sălăgeni». În acest timp întâlnim pe Andrei Cosma și autor didactic; între altele, a scris și o gramatică română pentru Ungurii ce-ar dori să învețe românește. În anul 1872 este «protonotar» al tribunalului regesc din Zălau. Căsătorindu-se cu inimoasa și marea româncă Maria Dragoș din Supurul de sus vine ca protopretor (Prim-Pretor) al cercului Tășnad, în care calitate a început munca de românizare a plasei sale, numind, în toate 13 cercuri notariale ce avea, numai notari români.

La 1881 vrednica sa soție Maria Cosma în frunte cu Clara Maniu, Elena Hossu Longin pe atunci D-șoara Elena Pop de Băsești fac «Reuniunea Femeilor Române Sălăgene», la care Maria Cosma alături de ilustra presidenta Clara Maniu este vice-presidentă, iar Andrei Cosma secretarul acestei reuniuni. Dela 1897 până în 1910 Maria Cosma este presidenta R. F. R. S. asociație ce merita recunoștință dela națiunea română pentru munca desinteresată adusă pe altarul

ei. («Vezi XXV. Ani din viața Reuniunii Femeilor Române Sălăgene — 1881—1906 — de Augusti Vicaș» și »patru ani de muncă — 1925—1929 — de E. Dr. Aciu n. Fabian«).

În anul 1884 fiind ales prim-pretor, Andrei Cosma nu este reals căci cei chemați s'o facă raportează forurilor competente: «El kell ösmernünk, hogy Kozma igazságos nagy elméjü müvelt ember, de ha újból megválasztjuk szolgabírónak veszve van a mi drága Érmellékünk, mert elfogja oláhosítani az egész Érmelléket». «Trebuie să recunoaștem că Cosma este drept și foarte capacitat dar dacă îl realegem de prim-pretor este perdut scumpul nostru Eriu, pentru că îl va romaniza». Ajuns fără post își deschide cancelarie advocațială în Tășnad; dar aceasta ocupație neimpăcându-se cu firea lui blândă o părăsește, și în 1887 împreună cu alți frunțași a pus baza valorosului institut de credit și economii «Silvania» din Șimleul-Silvaniei. Aci începe în sfârșit uriașă muncă ce desfășoară Andrei Cosma pe teren național-economic.

Ajunge să fie apreciat ca cel mai mare financiar și tot lui i-se datorește înființarea filialei din Buciumi; a Bancii «Sălăgiana» din Jibou; «Codreana» din Băsești și a Institutului de Credit și economii «Vulturul» din Tășnad. — Fiind membru în direcțiunile acestor bănci le orientează să fie focare a economiei naționale Sălăgene.

În calitate de secretar al R. F. R. S. cumpără (1885) local propriu școlii de fete a Reuniunii, la care școală îl vedem director, secretar, ba când nevoile o cer face și pe profesorul de matematici.

Activitatea acestui energic Român nu se oprește aci. Așa în conferința partidului național, ținută în Octombrie 1889 la Sibiu, a fost ales membru în Comitetul-Național, iar în 1892 «când 300 de Români prezintă Memorandul la Wiena tot d. Cosma se afla în fruntea lor, zice Dr. Dionisie Stoica și I. P. Lazar în «Schiza monografică a Sălăgiului» (1908).

Răsfoind documentele timpului ramâi uimit când vezi câte fapte mari ale neamului sunt legate de numele lui Andrei Cosma. În 24 Martie 1903, prezidează ședința de constituire a «Casinei Române» din Șimleul-Silvaniei, care după 1907 și-a format un cor propriu. Aceasta casina formează și o bibliotecă în localul băncii »Silvania«. Cu ajuto-

rul lui Andrei Cosma I. C. Lazar pune baze (1903) primului institut tipografic român din Sălaj «Victoria» care în 1904 editează ziarul «Gazeta de Duminecă», cu un program național bine precizat, lupta pentru drepturile neamului. Acest ziar ajunge să fie o fală a Neamului, apărând în 1908 în 12 pagini

Nu voiu putea da o icoană mai clară despre acest om decât citând câteva cuvinte din vorbirile ce le ținea la ședințele R. F. R. S. În 1895, vorbind de femeile române din Șomcuta-Mare, spune: . . . «am aflat zeloase surori devotate cu toată insuflețirea a ne fi sincere tovarășe în lucrarea noastră grea, prin cultură de-a regenera femeia română și a o înălța la pedestalul destinat ei de unde să răspândească lumina binefăcătoare asupra neamului românesc». Cu ocazia inaugurării școlii de fete a R. F. R. S. (3 Dec. 1891) rostește un discurs din care desprind: «În urmă, mai presus de toate, reuniunea dorește, ca elevile acestei școli să se crească în spirit românesc, să-le ferească de streinism, care tinde a perpetua în noi servelismul, care sub lustruasa mască de cultură, strecoară în trupul poporului venin, ca să-l nimicească, să-l șteargă de pe fața pământului. . . »

Par'că soția lui Andrei Cosma, Maria Cosma n. Dragoș, se ia la întrecere cu el la ridicarea neamului, căci iată ce spune la o adunare a Reuniunii la Santău (1902) . . . «reuniunea stând la culmea misiunii sale, a stăruit în toate împrejurările să păzească cu scumpătate focul vestal al iubirii de neam». Mai departe continua: . . . «viața noastră a cărturarilor Români, e strâns legată de poporul Român și cultura străină pentru poporul nostru e otrava de moarte, și blestemul timpului de față și al viitorului îl cheamă asupra capetelor lor acei părinți, cari prin creșterea streină contribue la degenerarea iubirii de neam, la lăpădarea datinelor strămoșești și la desconsiderarea limbei române.

Numai gândindu-ne la timpul de opresiune națională în care s'a desfășurat uriașa activitate a lui Andrei Cosma și-a zeloasei sale soții, vom ști aprecia așa cum se cuvine meritele lor. Căci multe neajunsuri a avut Andrei Cosma de suferit din partea asupritorilor de veacuri a neamului românesc, dar acestea, îl stimulau și mai mult în lupta sa de erou al neamului.

În primele luni ale anului 1918 când neamul românesc ajunge, spre bucuria dușmanilor lui, la soarta tristă ce i-o impune «Pacea tradărei și-a silei», veteranul Andrei Cosma încredințează conducerea «Silvaniei» actualului director Dl Dr. Alexandru Aciu, ca astfel mai liber fiind să se poată mai bine dedica cu toate puterile sale cauzei naționale. Colaborează cu frunțașii vieții noastre naționale la pregătirea evenimentelor strălucite ce aveau să culmineze în 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia, dar moartea nemiloasă nu-l lasă ca împreună cu nașul său, bunu-i pretin Gheorghe Pop de Băsești să poată rosti și el acelea cuvinte biblice: «Acum sloboade doamne pe robul tău căci văzură ochii mei mântuirea poporului Tău». Zic, el nu ajunge aceste momente fericite căci moare răpus de boală în plină activitate în al 75-lea an al vieții; la 26 Iulie 1918, urmat la groapă în Supurul de sus de toți bunii Români, care l'au deplâns cu sinceră părere de rău.

Soția sa Văd. Maria Cosma n. Dragoș îi supravețuiește și azi, continuând a fi salvatoarea năcajișilor ce aleargă la ea, cu îndreptățită speranță de-a afla ajutor și mângâiere. Da, «cinstita», cum o numesc localnicii, trăiește în satu-i natal Supurul de sus în «Amintirile luminoase ale faptelor bune» cari «fac să tresară din nou inimile trudite» 1).

Jibou, la 24 August 1932.

Valeriu Oșianu

inv.

1) Reuniunea Femeilor Române Sălăgene. Patru ani de muncă 1925—1929 de Elena Dr. Aciu n. Fabian.

INFORMAȚIUNI

— **Rectificare.** În Nr. 7 al revistei noastre, s'au strecurat unele greșeli de tipar. Pag. 270: oțșute de eroi, în loc de *oțșute mii de eroi*; Rămâniei în loc de *României*. Pag. 295: Dăm loc cu bucurie *rândurile* în loc de *rândurilor* și altele mai mici.

Rugăm Onor. cetitori să binevoiască a face cuvenitele rectificări.

— **Numiri în control.** -Ministerul Instrucțiunii Publice cu ordinul No. 132859—1932 a delegat pe ziua de 15 Sept, 1932, pe d-nii *Oros Simion*, din Șimleu și *Rațiu Ioan*, din Moftinul-Mic, ca subrevizori de circumscripție în jud. Sălaj.

Felicităările noastre.

— **Numirile de învățători.** Se știe că în conformitate cu dispozițiile Ministerului, numirile de învățători cu *titlu provizor* se fac pentru învățători până la seria 1929 inclusiv (cu stagiul militar satisfăcut) și pentru învățătoare până la seria 1930 inclusiv (cu vârsta de 20 ani).

Lucrările de numiri la Serviciul nostru local din Cluj s'au făcut în zilele de 20—24 Sept. a. c.

Pentru lămurirea celor interesați și înlăturarea oricărei nedumeriri finem să comunicăm că dintre cererile normaliştilor din seriile menționate mai sus, au putut fi satisfăcute pentru județul Sălaj cererile normaliştilor până la seria 1929 inclusiv și a normaliştelor până la seria 1928 inclusiv, iar din seria 1929 se numește în județul nostru numai 1 normalistă cu cea mai mare medie.

Posturile vacante pentru numiri din județul nostru fiind astfel toate complectate, dintre cererile înaintate prin Revizoratul nostru rămân nesatisfăcute până în prezent 98 și anume 40 cari întrunesc condițiunile art. 113 (armată și vârsta) și 58 fără aceste condiții.

Pentru plasarea acestora n'avem nici o posibilitate.

— **Anchetă asupra școlii primare.** Ministerul Instrucțiunii a pus la cale, pentru anul în curs (1932—1933) o anchetă care să dea fidel situația actuală a învățământului. Cum aceasta anchetă trebuie să se bazeze strict pe realitate și să se termine până la 20 Oct. a. c. credem că e bine să dăm în cele ce urmează întreg

chestionarul, pentru a-l studia fiecare director școlar și a pregăti temeinic materialul ce se referă la școala sa ca să nu fie împiedecate lucrările ce au un caracter urgent.

I. Școala.

1. Se vor completa tablourile No. 1, 2, 3, 4 și 5. Decă frecvența este slabă (dacă este)? Ce mijloace se întrebunțează pentru aplicarea obligativității? În ce proporții se aplică amenziile școlare? (Tabloul No. 3 să se completeze, arătându-se numele școlii și comunei nu numai numeric.

2. Câte școli de copii mici sunt în județ? Școli de copii mici pentru populația minoritară. Școli de copii mici cu caracter de experiență pedagogică.

3. No. școlilor cu 1, 2, 3, 4 etc. posturi. No. școlilor primare mixte din județ. No. școlilor primare de băieți. No. școlilor primare de fete. Școlile primare cu caracter de experiență pedagogică.

4. No. școlilor, care au curs complimentar regulat. No. școlilor, care au curs complimentar neregulat. Cursuri complimentare cu ateliere- (Se vor numi școlile și felul atelierelor). Cursuri complimentare cu caracter agricol. Ce suprafață se cultivă?

5. Școli pentru debili și anormali. Dacă sunt de stat sau particulare. Școli unde se fac cursuri de adulți. Societăți particulare care fac astfel de cursuri.

II. Mijloace didactice.

6. Ce cărți didactice sunt

introduse în județ? Dacă autorii au sau au avut vr'o calitate în control? Cine procură cărțile la începutul anului? În ce măsură se împart cărțile gratuit? (prin comitete școlare cooperative, bănci etc. Se vor da cifre cât mai amănunțite). Dacă și în ce măsură cărțile se procură de asociații sau cooperative școlare?

7. No. școlilor care sunt lipsite de orice material didactic. Câte școli au material didactic complet, dat de Casa Școalelor sau cumpărat din comerț? Câte școli și-au confecționat materialul didactic cu elevii și în ce măsură?

8. Câte școli au muzeu școlar separat? Dacă și în ce măsură muzeele sunt alcătuite cu obiecte procurate din comerț sau dela autorități, și în ce măsură au fost confecționate de elevi? Dacă muzeele sunt conduse de director sau de alt învățător.

9. Câte școli au biblioteci școlare? Câte din aceste biblioteci au până la 100 volume. Câte au între 100—300 volume? Câte au între 300—700 volume? Câte au între 700—1000 volume? Câte au peste 1000 volume? (Se va avea în vedere că e vorba numai de bibliotecă școlară nu de cea populară). Dacă și în ce măsură bibliotecile sunt conduse de elevi sau de învățatori? Dacă sunt conduse de director? Câte școli au biblioteci pe clase? Câte cărți sau citit în anul precedent? Câte cărți sau cetit în luna precedentă? Care sunt cărțile care s'au cetit mai mult? În

ce proporție școlile au în biblioteci cărți inutile?

10. Câte școli se servesc de vr'un repertoriu muzical? Cari sunt repertoriile muzicale în-trebuințate în județ și în ce ordine sunt preferate? Câte școli au cor bisericesc? Dacă există vr'o societate corală cu elevi? Dacă există vr'o societate a învățătorilor? Dacă învățătorii județului au vr'o fanfară? Ce concursuri interșcolare se dau în județ?

11. În ce măsură școlile din județ fac excursii cu elevi. Ce excursii au făcut învățătorii în ultimii 5 ani? Câte școli au introdus cercetășia?

12. Care sunt școlile care dau o importanță educației fizice? Ce reuniuni sportive interșcolare primare și secundare au loc în județ? Ce reuniuni sportive ale corpului didactic au loc peste an în județ? Cum sunt cultivate dansurile naționale în județ? Dacă există serbări anumite pentru aceasta? Dacă învățătorii se servesc de anumite manuale pentru educația fizică? Care sunt?

III. Instituții școlare.

13. Câte școli au case de economii? Care est capitalul mediu al fiecăreia? Câte au cooperative școlare? Câte au cooperative pe clase și câte pe școli? Câte școli au introdus sistemul de conducere autonomă a claselor sau a scolii și ce rezultate a dat? Ce alte societăți există și unde?

14. Câte cantine școlare sunt în județ? Dacă există vr'o so-

cietate sau federală județeană a cantinelor și cu ce capital? Cine susține aceste cantine? Câte căminuri școlare există în județ?

15. Câte farmacii școlare există în județ? Dacă sunt organizate pe școli sau pe clase? Dacă sunt opera comitetului școlar, a învățătorilor sau a copiilor conduși de învățător? Cum se face asistența medicală în județ? Dacă și în ce măsură copii sunt cercetați la intervale regulate? Dacă sunt supuși și vre-unui examen medico-psihologic?

IV. Elevul și Mediul.

16. No. școlilor din județ care țin fișe individuale pentru copii. Unde și de cine sau mai făcut cercetări psihologice? Dacă rezultatele cercetărilor s'au publicat?

17. Câte sate au alcătuită monografia și de cine e făcută? Câte monografii de felul acesta s'au publicat integral sau parțial? Dacă învățătorii satelor respective le cunosc și întru cât se servesc de ele? Dacă elevii satului o cunosc? Dacă există vr'o monografie a județului? Dacă există vr'o monografie a orașului-capitală sau a monumentelor însemnate (Se va întreba la biblioteci, arhive, mănăstiri etc.).

18. Câte muzee locale etnografice, istorice, zoologice etc. există în județ și în ce localități? Cine a sprijinit alcătuirea lor? În ce măsură le-au sprijinit elevii sau învățătorii? Dacă muzeele sunt vizitate de elevi și de locuitori în mod regulnt?

V. Activitatea culturală

(extrascolară).

19. No. școalelor care au grădini școlare. No. școalelor care au terenuri de experiență deosebite de grădina școlară și în ce măsură se face asolament și cultură rațională. No. școalelor care sunt improprietărite și en alt pământ și cum îl cultivă. Cât e de mare în mijlociu lotul de improprietărire.

20. Câte cooperative de consum există în județ? Câte cooperative de vânzare în comună? Câte cooperative de producție? Câte cooperative agricole și ce anume lucrează ele? Câte cooperative de credit (bănci populare)? Câți învățători sunt în cooperatie? Câți sunt în consiliu de administrație al federației județene? Dacă asociația învățătorilor-județene are bancă proprie și cu ce capital?

21. Câte școli cu cămine culturale afiliate? Câte cămine culturale independente există în județ? Câte biblioteci populare sunt în județ (independente sau ale căminelor)? Câte cărți au toate aceste instituții? Câte cărți se citesc anual în bibliotecile dela țară și câte la oraș? Dacă există vr'o asociație județeană a unora din aceste societăți culturale? Dacă editează ziare, reviste sau cărți? Dacă se dau anumite serbări culturale sau șezători în mod regulat? Dacă la țară căminurile țin ședințe în mod regulat? În câte cămine se țin astfel de ședințe sau șezători în genere și în ce spirit? Dacă

se interesează cineva în mod special de organizarea lor în județ.

22. Cum se respectă sărbătoarea pomilor? Dacă se interesează de ea și Camera de Agricultură sau alte instituții. În care comune s'a făcut ceva deosebit în aceasta privință?

23. Observații asupra cercurilor culturale din ultimii ani. Dacă cercurile culturale învățătoresți au vre-o legătură cu cele preoțești?

VI. Intreținerea școalelor.

24. Câte școale au local propriu? De cine sunt construite? Câte au local închiriat? Câte școale se întrețin numai din bugetul comitetului respectiv? Câte au nevoie de ajutor dela comitetul județean? Câte sunt în stare de întreținere, foarte bună, bună, mediocră sau rea. Câte sunt împodobite cu material cumpărat? Câte sunt împodobite de elevi în întregime? Câte școale au servitor și câte nu? No. școalelor cari întrețin curățenia cu elevii?

25. Cum e întreținută arhiva? Câte școale mai păstrează arhiva dinaintea războiului?

26. Câte comitete școlare există în județ? Dacă ele mai întreprind și o operă culturală pe lângă cea de întreținere materială a școalelor? Dacă în jurul lor au existat sau există comitete de construcție din inițiativă particulară.

VII. Corpul didactic.

27. Câți învățători titulari există în județ? Câți de gradul I, de gr. II, definitiv și provizorii? Câți ajutori de învățător? Câți suplinitori în

posturi libere? Câți învățători au diplomă de normalist și câți sunt proveniți din suplinitori?

28. Câte concedii s'au acordat în anul trecut? Câte concedii de un an? Câte până la 6 luni? Câte până la 2 luni? Câte concedii sub o lună? Totalul zilelor de concedii.

29. Câte pedepse (pe categorii) s'au aplicat într'un an? Câte recompense? Câte anchete s'au făcut în cursul anului? Câte zile de inspecții?

30. Există bibliotecă pedagogică în județ? Este cercetată de învățator? Există cercuri de studii ale învățătorilor? Ce revistă au învățătorii județului? Care-i sunt colaboratorii permanenți și ocazionali? Care sunt: directorul, redactorul și comitetul de conducere? Ce alte mijloace de perfecționare au învățătorii în județ? Dacă în județ există școli de experiență pedagogică.

31. Numele învățătorilor din județ, autorii de cărți didactice? Numele învățătorilor cari scriu în altă specialitate și ce au publicat? Numele învățătorilor ziariști și la ce ziare scriu? Numele celor ce publi-

că la reviste literare.

— **Avansări în grade.** În urma intervențiilor făcute la Minister, de către învățătorii parlamentari s'a obținut, ca învățătorii cari au *inspecția specială* pentru obtinerea gr. II, vor fi supuși unui colloquim și apoi avansați.

Învățătorii, cari au *inspecția specială* pentru gr. I, vor fi avansați, pe această bază respectându-li-se vechimea în grad.

Învățătorii, cari urmează să-și ia definitivatul, vor fi chemați, în acest sens, la un colloquim.

Cu modu! acesta învățătorii se pun la adăpostul orărilor încercări viitoare de a li-se transforma gradele în simple titluri rămânând astfel asigurați de toate drepturile, inclusiv salarizarea, acordate de legile țării fiecărui grad învățătoresc.

— **Județul Sălaj,** manual de geografie pentru cl. II. de Ecaterina Dan, inst. Oradea și Paul Miclea dir. șc. Cehul Silvaniei. Prețul 20 Lei. Se poate procura dela autori. Il recomandăm școlaelor noastre.

(d.—m.)

Buletinul Revizoratului școlar al jud. Sălaj

(Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai).

Nr. 4153—1932.

Limitarea concediilor de boală.

În urma ordinului Serviciului local de învățământ Cluj Nr. 29663—1932, punem în vedere tuturor membrilor corpului didactic din județ, că cereri de concediu pentru boală nu se pot înainta, numai în cazuri foarte grave, cu certificat medical bine motivat, pe timpul concediului nu se poate aplica numai suplitor cu diplomă, care va fi plătit din salariul titularului.

Nr. 4177—1932.

Stupi sistematici.

La școala de meserii din Turnu-Severin sunt stupi sistematici solzi ușor de îmânuit și ieftini.

Dnii învățători, cari se ocupă cu agricultura și nu au stupi sistematici, sunt rugați să se adreseze menționatei școli fără a fi obligați, pentru procurarea stupilor, la care se vor da explicații necesare, având și reducere de transport pe C. F. R. dela Gara Turnu-Severin în orice stație din Țară.

Nr. 4155—1932.

Învățământul religios.

Ministerul Instrucțiunii cu ordinul Nr. 131686—1932, în vederea modificării Art. 61 din legea învățământului primar, publicată în Monitorul Oficial Nr. 96 din 22 Aprilie 1932, a dispus ca învățământul religios în școlile primare să fie predat de către preoți.

Punem în vedere tuturor directorilor din județ, ca în înțelegere cu preotul din localitate, cu începerea noului an școlar să întocmească orariul, fixând pentru fiecare clasă divizie, (2) două oare de învățământ religios pe săptămână.

Totodată atrag atențiunea tuturor membrilor corpului didactic, să-și îndeplinească cu sfințenie datoria de-a conduce elevii la biserică, căci baza întregii noastre opere este educația morală—religioasă.

Către

Direcțiunile tuturor școalelor primare din județ

Avem onoare a Vă comunica mai jos copia ord. Onor. Minister al Instrucțiunii Publice No. 129159—1932.

„Infiecare an Cohorta cercetașilor României „Pandurii lui Tudor“ din Tg. Jiu, sărbătorește în ziua de 14 Octomvrie înfrângerea dușmanului la porțile Târgul-Jiului, de către cercetași și populație. Dorind ca fapta eroilor copii să rămână neștearsă în istoria neamului. Ministerul a aprobat cererea numitei cohorte, ca la școalele primare din țară să se vorbească în acea zi, elevilor, despre acest frumos eveniment și despre eroina dela Jiu, Ecaterina Todoroiu. Cerându-se deasemenea în acea zi, fiecărui elev să subscrie cu suma de 2 lei în schimbul unei ilustrate cu episodul luptei, pentru strângerea unui fond, spre a ridica un cămin chiar pe locul luptei, pentru a servi de adăpost cercetașilor de acolo, iar vara pentru coloniile cercetașilor din țară, Ministerul Vă roagă să recomandați direcțiunilor școalelor primare să dea tot concursul, fără a impune nimănu.”

No. 4050—1932.

Inscrierea elevilor la Școala de Agricultură din Șimleul-Silvaniei

Având în vedere că agricultura de la sate este scopul care conduce azi pe ficare gospodar din Țară, dnii directori sunt rugați să trimită mai mulți băeți, fii de plugari, la școala de agricultură din Șimleul-Silvaniei, unde se primească toate pregătirile necesare.

No. 2878—1932.

Achitarea cărților pentru premii școlare

Repetăm ordinul nostru circular No. 2878—1932, cunoscând că în caz de neachitare se va reține costul cărților din proximalul salariu.

„Ca urmare ordinului nostru No. 1664—1932 trimis direcțiunilor școlare cari n'au achitat costul cărților pentru premii școlare primite în anul trecut: *punem în vedere direcțiunilor școlare interesate să ne înainteze în termen de 10 zile costul cărților sau să ne restituie cărțile însoțite de un borderou*“.

De executare rămân răspunzători dnii directori școlari.

Comunicăm în copie și ordinul Ministerial No. 104.525—1932.

„Domnule Revizor, Liga pentru Unitatea culturală a tuturor Românilor ne face cunoscut că, Dvs. ați fi comandat diferite cărți, pentru a fi distribuite școlărilor, ca premii, încă din Iunie 1931. Vă rugăm să ne comunicați de urgență, dacă ați făcut aceasta comandă, și dacă ați achitat costul cărților primite. Totodată vă invităm să înapoiati cărțile, eventual nedistribuite. Deoarece Ministerul nu poate acoperi aceste sume, din lipsa de fonduri, vă rugăm să lichidați chestiune cât mai neîntârziat, pentru a nu mai da loc, la asemenea reclamațiuni. Director General: C. Marinescu, Șeful serv.: M. Stan“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 4066—1932.

Pentru școlile particulare

Comunicăm mai jos în copie ordinul Onor. Inspectorat școlar pentru conformare.

„Serviciul local de Învățământ Cluj, No. 27.636—1932. S. IV. *Către școlile secundare particulare, susținătorii acestor școli și Subrevizoratelor școlbre.* În baza ordinului Ministerului Instrucțiunii No. 108832—1932, avem onoare a Vă face aunoscut, că Ministerul a luat dispozițiunea că nu se pot înființa școli particulare, nici nu se pot deschide nici un fel de cursuri, potrivit art. 4 din legea Învățământului particular, fără autorizarea anterioară dată de Ministerul Instrucțiunii. Inspector șef: V. Seni, Șeful secției: At. Popa.“

Revizor școlar:
D. MĂRGINEANU.

Comitetul școlar județean al jud. Sălaj

No. 979—1932.

Vărsarea cotelor pentru întreținerea materială a școalelor

Ca urmare ordinului nostru No. 857—1932 din „Școala Noastră” No. 7 a. c. punem în vedere tuturor comitetelor școlare rurale, unde nu sunt la zi cu încasarea taxelor dela comune pentru întreținerea materială a școalelor: să ne raporteze situația pe ziua de 15 Oct. a. c. arătând:

1. Cotele neincasate dela comună pe exercițiul 1932 (art. 4 și 5 din buget).

2. Rămășițele de încasat dela comună din trecut (art. 8 din buget).

3. Dacă s’au executat sau nu dispozițiile ordinului nostru No. 857—1932 cu priviro la curățenia și reparația localului și procurarea combustibilului.

În baza rapoartelor primite se vor lua măsurile legale pentru a evita periclitarea funcționării școalelor.

Dnii Președinți și secretari ai comitetelor școlare rămân personal răspunzători de executarea întocmai a prezentului ordin.

No. 973—1932.

Încasarea taxelor pentru întreținerea școalelor

Casa Școalelor și a Culturii Poporului No. 31.549—1932. În urma intervenției noastre către Ministerul de Finanțe de a lua măsuri ca percepții fiscale rurale să-și îndeplinească serviciul de casier la Comitetele școlare, numitul departament ne-a comunicat că a luat următoarea dispozițiune:

„În baza avizului consiliului de avocați No. 1117 din 29 Iulie 1932, Ministerul de Finanțe a hotărât ca în comunele unde sunt casieri comunali taxele convenite comitetelor școlare, urmează a se încasa de aceștia, iar în comunele unde nu sunt casieri comunali încasările acestor taxe să fie date în sarcina perceptoriilor fiscale, potrivit dispozițiilor art. 12 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice. În sensul celor arătate mai sus Ministerul de Finanțe a dat Administrațiilor Financiare

Ordinul menționat pe verso. Aducându-vă aceasta la cunoștință Vă rugăm să comunicați aceasta *dispozițiune Comitetelor școlare comunale rurale*.”

Ministerul de Finanțe Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Finanțelor Publice No. 250—829 V. P. G. H. T. Doamnele Administrator, Fiind sesizați de Ministerul Instrucțiunii Publice, Casa Școalelor și a Culturii Poporului, prin diferite adrese, că percepții rurale refuză a mai face serviciul de casieri la comitetele școlare, Vă face cunoscut că, în baza avizului consiliului de avocați No. 1117 din 29 Iulie 1932, am hotărât următoarele: În comunele unde sunt casieri comunali taxele cvenite Comitetelor școlare urmază a se încasa de acostia; iar în comunele unde casieri comunali încasarea acestor taxe să fie dată în sarcina percepțiilor fiscali, potrivit art. 12 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice. În consecință Vă rugăm a executa în totul dispozițiunile prezentului ordin. În baza acestor dispozițiuni punem în vedere comitetelor școlare să supravegheze de aproape operațiunile de încasare, făcând intervenții insistente la percepțiile respective. p. Ministru General: Manolescu, Director General: N. Filipescu.

Președinte :
Ioan Deleu.

Secretar — Revizor școlar :
D. Mărgineanu.

Asociația inv. din jud. Sălaj.

No. 101—1932.

Răspuns

pentru foaia „Szilágyosmlyó” din Șimleul-Silvaniei.

Comitetul central al Asoc. Inv. din jud. Sălaj, luând cunoștință de articolul: „Revizorul școlar a sistat în județ treisprezece secții ungurești”, publicat în foaia minoritară „Szilágyosmlyó” din Șimleu, No. 36 dela 4 Sept. a. c. în ședința s'a din 10 Sept. a. c. s'a ocupat de acest articol.

Cum articolul menționat este scris într'un ton nelocal și în termeni veninoși și provocători, cu tendinți ostile și de reacredință și cu scopul de a discredit organizația noastră școlară, reprezentată în județul nostru prin revizorul școlar, ale cărui dispoziții le numește de ilegale, pentru că a avut cutezanța să restabilească autoritatea și suveranitatea limbii statului român:

Comitetul central protestează cu toată energia contra acestei atitudini a presei minoritare din Sălaj, îndeosebi a celei din Șimleu, care atacă într'un mod atât de violent dispozițiile revizorului școlar, care cu atâta mândrie și bărbăție și-a îndeplinit misiunea sa de șef al învățământului primar din județ.

Infierează atitudinea presei minoritare din Șimleu și pentru motivul că, partidul maghiar din jud. Sălaj a regretat apariția menționatului articol, pe care nu-l aprobă și cu care nu se solidarizează, dar care are menirea de a provoca disenziuni în sinul minoritarilor.

Trebuie să știe „Szilágysomlyó” că, **partidul maghiar din județ a aprobat dispoziția revizorului școlar ce a luat, acum la începutul anului școlar, cu privire la secțiile ungurești, fiind aceasta dispoziție în conformitate cu art. 7 din legea învăț. prim. al statului.**

Foaia amintită mai face un serviciu cât se poate de prost învățătorilor minoritari dela școlile de stat din județ, pe cari îi pune în situații nu chiar plăcute în fața autorităților școlare.

Dar se poate că, inspiratorii numelui articol să fie chiar învățători sau învățătoare, probabil, ca să și mențină situațiile. Cei mulți însă nu se pot soli-

dariza cu aceștia dacă e cazul. Deocamdată noi nu le cerem nici o declarație în aceasta privință nici unora, nici altora.

Comitetul central însă asigură pe revizorul școlar județean dl. Mărgineanu că, va sta alături de d-sa în lupta pentru apărarea prestigiului limbei și a școalei românești, iar dacă va fi cazul, va cere sancțiuni față de acei colegi minoritari, cari și azi mai nutresc sentimente subversive și contrare unității noastre naționale.

Dat din ședința Com. centr. al Asoc. Inv. din jud Sălaj, ținută în Zălau, la 10 Sept. 1932.

Președinte: **Simion Oros.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 97—1932.

Circulară.

I

În conformitate cu hotărîrea adunării generale a „Asoc. Gen. a Inv. din România” din 26 Oct 1931 și a hotărîrei Com. centr. al Asoc. noastre din 10 Sept. a. c., s'a fixat comemorarea lui Spiru Haret cu prilejul împlinirii a 20 ani dela moartea sa, în ziua de 18 Dec, a. c.

În aceasta zi, colegii din județ vor fi chemați la Zălau și vom comemora pe neuitatul om al școalei românești printr'o pomenire în biserică și o ședință festivă a Asociației, închinată amintirii sale.

Revista „Școala Noastră”, cu ocaziunea acestei comemorări, va apăre, în Decembrie ca *numer festiv*, consacrat lui Spiru Haret. În acest număr festiv se vor publica articole privitoare la opera lui, amintiri personale ale colegilor, cari l-au cunoscut și au lucrat cu el, scrisori dela dinsul etc.

În consecință, rugăm stăruitor pe colegii noștri din județ, ca să binevoiască a ne trimite pentru numărul festiv al revistei „Școala Noastră” articole în sensul de mai sus, cel tirziu

până la data de 15 Noembrie a. c., cari apoi, în înțelegere cu redacția revistei vor fi aranjate sub tipar.

Convocarea și ordinea de zi a ședinței festive se vor publica membrilor mai târziu.

Șimleu, la 12 Sept. 1932.

II.

No. 99—1932.

Domnilor Președinți de subsecții.

Cu Decretul regal No. 516 din 29 Februarie 1932. s'a acordat semnul onorific „Răsplata muncii pentru 25 ani în serviciul statului” la 68 inv. din jud. Sălaj.

Actul decorării, a predării medaliilor, se va face de către Revizorul școlar în cadre sărbătorești, în sediul fiecărei plase, învățătorilor aparținători plasei respective.

Ca aceste cadre ale decorării să fie cât se poate de sărbătorești, Comitetul central în ședința sa ținută în 10 Sept. a. c. în înțelegere cu Dl. Revizor școlar, a hotărât să se convoace, în fiecare plasă, la data ce Vi-se va comunica ceva mai târziu, ședințe festive ale subsecțiilor.

Aceste ședințe festive vor avea un program de sărbătoare, executat de către elevii școlaei primare din sediul plasei, și dacă e posibil, de către inv. și învățătoare (declamări, coruri, monologuri etc.). Vor fi invitate a lua parte la acest act toate autoritățile din loc și din plasă, precum și poporul din comună, ca să vadă că, munca învățătorului este recunoscută și răsplătită din partea conducătorilor statului.

Vă rugăm deci, Dle Președinte, ca încă de pe acum să binevoiți a lua toate măsurile convenite pentru reușita ședinței festive.

Șimleul-Silvaniei, la 12 Sept. 1932.

III.

No. 104—1932.

Către Colegi,

Invităm cu toată stima pe colegii nostri, membrii ai Asociației, cari încă n'au făcut, ca din leafa de pe luna Sep-

temvrie a. c. să achite taxele către Asociație, atât cele restante — unde sunt — cât și cele de pe anul crl.

Taxele se vor incasa prin dnii șefi de circumscripție, cari, împreună cu un tablou nominal, le vor trimite casierului general, care la rândul său va repartiza %/o cuvenit (15%/o) subsecțiilor și va lua măsuri pentru liberarea chitanțelor asupra sumelor incassate.

Vor înțelege colegii că, Asociația Generală și cea Regională, mai mult ca oricând au nevoie de a avea la dispoziție mijloacele necesare pentru a putea lupta împotriva atâtor nedreptăți și neajunsuri ce se abat asupra membrilor. De aceea ne roagă să facem tot posibilul pentru incasarea taxelor, iar cotele ce li-se cuvin să le trimitem de urgență.

Șimleul-Silvaniei, la 12 Sept. 1932.

Președinte: **Simion Oros.**

O rectificare

În raportul publicat în No. 6—1932 al revistei „Școala Noastră” despre adunarea gen. a Asociației Inv. din Sălaj, ședința de după masă p. 2. Proiectul de buget pe anul „1932”, s'a strecurat o greșală, care poate să aducă o nedumerire a membrilor. Anume se spune acolo că situația bugetului a rămas neclarificată, bugetul Asoc. a rămas nevotat.

Situația bugetului însă este cu totul alta. Adevărat majorarea taxei cu 35%, adunarea n'a admis-o, în consecință n'a admis nici cheltuelile delegaților Asociației noastre dela p. 2. f) a proiectului de buget pe cari le-a șters integral, iar cheltuelile dela p. 2. b) c) d) le-a redus, precum a redus și cotele către subsecții la 15% pentru anul 1932, desființând, respectiv hotărând contopirea subsecției Supurul de jos cu subsecția Tășnad, rămânând astfel atâtea subsecții câte sunt plasele administrative din județ, adeca opt.

Pentru orientarea membrilor, public partea din procesul verbal luat în ad. gen. din 11 Iunie a. c. care se referențe la cassă, din cuvânt în cuvânt.

„XI. 2. D. Iosif Varhanioschi raportorul comisiunii pentru cenzurarea raportului asupra casei aduce la cunoștință că, regis-

trele și actele justificative ale casierului general le-a găsit în perfectă ordine și exacte. În consecință propune:

- a) Să ia adunarea la cunoștință raportul general al casarului.
- b) Să aprobe gestiunea financiară a comitetului de pe anul 1931.
- c) Să aprobe proiectul de buget pe anul 1932, admitând ridicarea taxei cu 35%.

d) Să deie casierului general descărcarea cuvenită.

Ad. XI. 2-a. Adunarea generală ia act de aprobare de raportul general al casierului.

b) Aprobă contul de gestiune de anul 1931 cum a fost prezentat, la

Intrate	—	—	—	—	—	—	—	—	Lei	18.545.—
Eșite	—	—	—	—	—	—	—	—	"	11.744.—
										<u>Sold lei</u> 6.801.—

c) Aproabă, în parte, proiectul de buget de buget pe anul 1932, anume la

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I N T R A T E

1. Dela 503 înv. a 100 lei	—	—	50.300.—	
2. „ 37 cond. a „ „	—	—	3.700.—	54.000.—
3. O restituire anticipată pt. congres în anul 1931	—	—	3.000.—	3.000.—
4. Alte restituiri: I. Buta — 853, G. Șimon — 260, V. Robu — 180, I. Dragoș — 1600, I. Ghițu — 1474 lei	—	—	4.367.—	4.367.—
5. Taxe restante pe anii: 1930, 1931	—	—	2.000.—	20.000.—
6. Sold la 31 Dec. 1931	—	—	6.801.—	6.801.—
			<u>Total lei:</u> 88.168.—	<u>88.168.—</u>

E Ș I T E

1. Repartizarea taxelor de pe anul 1932.

- a) 15% Subsecțiilor — — — — — lei 8100.—
- b) 30% Secției — — — — — „ 16200.—
- c) 30% Asociației Regionale Cluj — — „ 16200.—
- d) 25% Asoc. Gen. a Inv. din România „ 13500.—

Total lei: 54000.—

Privitor la cheltuelile propriu zise ale Secției, adunarea generală *nu admite majorarea taxei cu 35%*, în consecință șterge integral poziția 2. f), iar pozițiile 2. b) c) d) din proiect le reduce, totodată reduc și cota subsecțiilor la 14% pe anul 1932.

2. Cheltuelile Subsecției.

a) Președintelui pentru deplasări și adm.	lei 15000.—
b) Secretarului general pt. depl.	— — „ 1000.—
c) Casierului gen. pt. depl.	— — — „ 1500.—
d) 4 burse pt. curs. de vară a 1000 lei	„ 4000.—
e) Deplasări pentru congrese	— — — „ —
f) Diverse	— — — — — — — „ 2500.—
g) Taxele restante pt. Asoc. Gen. și cea Reg.	„ 20000.—
h) Fond pentru deschidere de credite noi	„ 5368.—

Total lei: 50368.—

Adunat % dela p. 1. a) c) d) — — „ 37800.—

Laolaltă lei: 88168.—

În legătură cu aceasta, adunarea aproabă propunerea ca numărul subsecțiilor să se reducă la numărul plaselor administrative, în consecință subsecția Supurul de jos se va desființa respectiv se va contopi cu subsecția Tășnad, în ședința ordinară din primăvara anului viitor.

Dă casierului general descărcarea cuvenită pentru gestiunea financiară din anul 1931.

Președinte :
Simion Oros.

Secretar :
Nicolae Căprar.

Cetit și verificat de noi: Dumitru Pop, Hendea T. Gh. Apostol.

Prin cele de mai sus, făcând rectificarea cuvenită, cred că suntem lămuriți pe deplin.

Șimleul-Silvaniei, la 1 August 1932.

Președinte :
Simion Oros